

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din.
Izven jugoslavije: Celo leto 160 din. Inse-
rati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravništvo sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.

Naša Straža

Uradniški svetilni list za slovensko ljudstvo

31. številka.

MARIBUR, dne 17. marca 1926.

Letno 1926

Načrti Italije.

Zadnji čas je Italija morala na plan s svojimi načrti za bodočnost. Ni jih povedala jasno, le iz njenega gibanja v političnih zvezah in pogodbah. Da homo te načrte bolj jasno spoznali, moramo jih od njihovega vira dalje opazovati.

Naravno in gospodarsko stanje Italije, ki je ob koncu vojske še-le začela boj za svoje načrte, jo sili k njenim držnim načrtom. Italija je pred štiridesetimi leti štela komaj 28 milijonov. Leta 1921 pa je štela Italija že 40 milijonov doma in osem milijonov Italijanov — izseljencev. Število Italijanov bo gotovo kmalu prekoračilo število Francozov. Zemlja pa, ki jo posedajo, je skoro za polovico manjša od Francije. Poleg tega pa jim ne daje surovin: premoga, železa, petroleja itd. Tudi glede žita in splošno glede prehrane so navezani na uvoz. Zato mora Italija v svoji za bodočnost biti res tako — agresivna, tako nasilno imperijalistična.

Lega Italije je nadalje taka, da naravnost sili Italijo, da si čimprej osvoji vse postojanke okoli Sredozemskega morja. Sredozemsko morje je njen edini izhod, edina bodočnost. Zato je tako divje branila Tripolis, kjer si je zagotovila svoj vis-a-vis. Zdaj si hoče enako zagotoviti svojo severno in vzhodno stran. Svetovna vojna ji je potegnila na severu naravno mejo v visokih Alpah. Zastoj upajo Tirolci na kakršnokoli osvoboditev. Mussolini sam je napravil načrt, kako bo hitro poitalijančil južno Tirolsko. Od te meje se Italija ne bo dala več premakniti, razven, če bo premagana.

Zdaj je na smotrenem delu, da si popolnoma osvoji Jadransko morje. Videli smo jo, s kolikim interesom se je bavila in se še bavi z Albanijo. Z Annuncijem je potipala Jugoslavijo, če je odločna ali boječa. D'Annuncij si je osvojil Reko. Vršilo se je vse neoficijelno. Ko pa ni bilo dovolj odpornosti, pa oficijelno. In Reka je italijanska.

V zadnjem času je pokazala te svoje načrte posebno pri ponovnih »razgovorih«, ko je bil Ninčič v Rimu. Mussolini je vedel, da je Srbom Solun bolj pri srcu kot pa vsa obala Jadranskega morja, zato jim je tam ponudil vso svojo pomoč, za to pomoč pa zahteval, da je severna Jugoslavija — jugoslovansko zaledje italijanske-jadranske obale. Ninčič sicer preključuje, da bi bil tak dogovor, a se bo zgodilo, kot se je že do zdaj: Ljudje se o dogodku na široko razgovorijo, sami sebe prepričajo, da je že kot izvršeno, tedaj se pa reče tudi uradno, da se je to res izvršilo v največjo korist domovine.

Vsakemu mora biti zato razumljivo, da Italiji ne ugaja kaka balkanska zveza — brez nje, ali močna Mla antanta. Dosledno je proti priključitvi Avstrije Nemčiji. Dosledno je bila proti jugoslovansko-čehoslovanskemu koridoru, ki bi Slovane preveč okrepil. Motiv, ki je vodil Italijo v svetovno vojno proti premočni sosedu, bivši Avstro-Ogrski, vodi Italijo še sedaj v vseh njenih zunanje-političnih poslih.

Načrti Italije prekrizavajo načrte slovanske moči v Evropi. Načrti Italije nasprotujejo mirni rešitvi gospodarske odpomoči držav v Srednji Evropi. In na svoji poti, da jih izvede, se Italija ne bo dala ustaviti. Gre ji za kruh in življenje. —

Politične beležke.

K političnemu položaju. Kakor se piše, je zavzel finančni minister Stojadinović odločno stališče proti predloženim in nameranim amandmanom. Baš radi tega stališča gospoda Stojadinovića je en del radikalnega kluba zopet postal naklonjen gospodu ministru, ker je tudi veliko radikalnih poslancev proti amandmanom. Drugi del radikalnega kluba je za udejstvitev amandmanov in celo grozi, da bo glasoval v skupščini proti proračunu, ako se bodo črtali vsi amandmani. Tudi več Radičevih poslancev je močno interesiranih na nekaterih postavkah v amandmanih. Cela zadeva je še danes v rokah Pašića in Radića.

Opozicija kliče Ninčiča na odgovor. Dne 15. t. m. so se sestali v Beogradu voditelji opozicije, dr. Korošec, Ljuba Davidović, dr. Hrasnica in Joca Jovanović ter se posvetovali o poročilu londonskega lista »Times« ter o demetitvi našega zunanjega ministra. »Times« navaja v poročilu o sklepu jugoslovansko-italijanske pogodbe tri točke sporazuma, naše zunanje ministrstvo je pa demetitiralo samo eno točko, ki govori, da ne bo naša država na Jadranu gradila nove luke. Voditelji opozicije so sestavili noto na zunanjega ministra, na katero zahtevajo odgovor v parlamentu. Vprašanje, katerega so podpisale vse opozicijske stranke, tudi samostojni demokrati, se glasi: »Londonski dobro informirani list »Times« je prinesel vest, da je dr. Ninčič ob priliki svojega bivanja v Rimu sklenil nek gotov sporazum z Italijo. V tej vesti se pogoji tega sporazuma med drugim takole označujejo: Naša država se obvezuje, da ne bo konkurirala Reki, da bo Italija našo državo podpirala glede njenega trgovskega prometa preko Soluna, da se

prepreči spojitve Avstrije z Nemčijo. Ker je naš tiskovni oddelek demetitiral samo en del te »Timesove« vesti, ker se kljub temu uporno vzdržujejo glasovi, da se je v resnici z naše strani popustilo v vprašanju Jadranske obale in ker je končno vest o takih popustitvah vzbudila razumljivo vznemirjenje v naši javnosti, nam je čast staviti sledeča vprašanja s prošnjo za pismen odgovor: 1. Koliko so resnične vesti o takih pogajanjih med našo državo in Italijo? 2. Ali bo skupščina pravčasno obveščena o rezultatih teh pogajanj pred definitivnim prevzemom obvez od strani države? 3. Ali bo kraljeva vlada računala z opravičenim razburjenjem našega ljudstva v zapadnih in primorskih krajih? Radi tega bi želeli ta odgovor še pred debato o proračunu zunanjega ministrstva.

1 milijarda amandmentov in »varčevanje«. Več kot smešno se zdi sedaj besedičenje naše vlade, da hoče varčevati pri proračunu, ko so posamezna ministrstva nastopila z zahtevami po amandmentih, ki znašajo okrog 1 milijardo dinarjev. Finančni minister se obupno upira zahtevam svojih kolegov, povdarjajoč, da bo dobil komaj toliko davkov, da bo pokrtil proračun. Amandmentov pa ljudstvo nikakor ne bi moglo v tej višini prenesti. — Na vsak način so neobhodno potrebni še nekateri izredni krediti, katere je vlada po malomarnosti pozabila sprejeti v proračun. Ti krediti bi dosegli višino 100 milijonov dinarjev, kar je kljub skrajni redukciji še vedno velika svota.

Radič v Beli Krajini. Kljub neuspehom zadnjih shodov, si je Radič četrtič upal v Slovenijo. To pot je napravil naskok na Belo Krajino, upajoč, da bo tukaj, med hrvatskemu seljaku sorodnejšimi Belokrajinci, bolje odrezal, kot v Ljubljani ali v Mariboru. V nedeljo, dne 14. marca je napovedal shod v Jurjevskem brodu pri Metliki. Da niso njegovi agitatorji nabobnali pristishev iz bližnje Hrvatske, bi doživel občutno blamažo. Tako so ga pa izrezali iz zadrege hrvatske organizacije z običajno povorko in starimi, republikanskimi zastavami, na katerih so pa modro prikrili na napisu HRSS črko R s prišito belo krpo. Radič se je pripeljal v Metliko v ministrskem salonskem vozu v spremstvu podpredsednika skupščine dr. Šibenika in poslanca Puclja. V svojem govoru ni povedal nič novega. Zagovarjal je vojaštvo, davke, ki so izvor največjega blagostanja, govoril o volilni pravici, po njegovem mnenju bo narodna skupščina delala do 1. avgusta, vlada stoji trdno za neomejeno dobo in z Italijo bomo sklenili zvezo, da pridemo v »Rang« zapadnih držav; konec govora je bil običajen slavospev Pašiću. Za Radičem je govoril Puclj in še več govornikov. Poslušalec je bilo kakih 2500 skupaj s Hrvati vred, tekom zborovanja pa se je skoro polovica zgubila domov. V Beogradu Radičev govor ni napravil najboljšega vtisa. Na shodu je psoval to, čemur je v Beogradu najbolj navdušeno ploskal. Pokazal je, da so radičevci v vladi eno, med ljudstvom pa drugo, in to jim radikali najbolj zamerijo.

Davidovičeva stranka v Zagrebu. Zadnje nedeljo se je vršila v Zagrebu nekaka konferenca Davidovičevih demokratov, katere se je udeležilo 500 pristašev. Konferenco je otvoril dr. Pavelić, ki je dal besedo glavnemu govorniku dr. Voji Marinkoviću. Koj uvodoma je povdaril Marinković, da ni v celi državi človeka, ki bi lahko garantiral, da bo sedanja vladna koalicija obstajala še 1. maja t. l. Kritizira odnošaje med radikali in radičevci, govori o ureditvi države in pravi, da današnje politične generacije v Srbiji, na Hrvatske, v Dalmaciji ter v Vojvodini niso sposobne, da bi uredile to našo državo tako, kakor bi bilo prav. Mi smo talentiran narod, a dosedaj nismo delali za tem, da ta talent tudi razvijemo. Država napreduje s popravljanjem pogreškov. Govornik naglašja potrebo, da se naj narod odgaja za svobodo ter demokracijo, ker svoboda je samodisciplina in mi imamo dolžnost, da postanemo res svobodni, ker ne moremo biti za vedno pod nadzorstvom kot otroci. Nadalje govori o plemenskih frontah in slika, kako je nemogoče izkonstruirati nekake posebne hrvatske ter srbske interese in če bi tudi obstojali ti posebni interesi, bi bila obrana posebnih hrvatskih interesov boljše izvedena v zvezi s Srbi, kakor če bi šli Hrvati popolnoma ločeno in samostojno. Nam še doslej ni uspelo, da bi bili zgradili pravno državo. Vidovdanska ustava vsebuje tudi dobre strani, a ravno te se ne izvršujejo. Ako bi se prakticirale tudi dobre strani ustave, potem bi se mi lahko povzpeli do onega boljšega, česar ni niti v vidovdanski ustavi. Mi smo ustvarili to ustavo brez izkušnje in brez dovoljnega poznanja pokrajin in naroda. Tudi nova ustava ne bo nič dovršenega, tudi to se bo moralo spremeniti, ker ustavnost je treba graditi. Radikalna stranka v resnici ni tolikanj velikosrbska, kakor to zgleda na prvi pogled. Ona samo hoče, da se velikosrbska ideja varuje po Bosni, a tega načrta nikakor ne misli izvajati. Celo to se trdi, da je demokratska stranka etapa za federacijo. Govornik naglašja, da so postavili federalisti v svoj program take točke, ki se ne dajo udejestiti s parlamentarnimi sredstvi. Jaz (Marinković) nisem pretil federalistom z revolverjem, ker bi se to moglo zgoditi le tedaj, ako bi hotela federalistična gospoda meščansko vojno,

a kaj takega nikakor ne zasleduje. Ako trdijo nekateri politiki, da je vidovdanska ustava za nič, a nočejo pomagati, da izvedemo ono, kar je v ustavi dobrega, potem je to greh napram narodu. Naša ekonomska kriza je v zvezi z našim notranjim položajem in s slabo upravo. (Medklic: In s centralizmom!) Da, in s centralizmom, ker je v centralizmu nemogoča svoboda. Mi imamo lahko centralistično državo, a bo taka, kakor je bila stara Rusija. Danes se je vlegla naša država kot nekak nadzornik na vse manifestacije za povzdigo gospodarskega in kulturnega življa v naši državi. Federalizem, kakor si ga zamišljajo hrvatski federalisti, je federativni centralizem, a mi zahtevamo pravo samoupravo. Niti radikali ne trdijo, da so centralisti. Tudi oni se izjavljajo za nekako decentralizacijo in samoupravo. Trdi se tudi, da tekom zadnjih sedem let niso imeli Hrvati niti pet odstotkov onih koristi, do kojih so imeli pravico po svojem ekonomskem in kulturnem položaju. Ne tiči glavna krivda v tem, ker so se protivili hrvatskim koristim nekateri Srbi, ampak glavni tozadevni greh je v slabi in napačni orientaciji hrvatskih političnih strank. Za Marinkovićem je govoril par stavkov dr. Grga Anđelinović, ki je posebno naglasil, da stojijo Davidovičevi demokrati na stališču: ene države, enega parlamenta, enega kralja ter enega naroda, a o vsem drugem je mogel razgovor. Značilno je, da je bila glavna ost Marinkovičevega govora naperjena proti federalistom. Od Marinkovičevega govora so dobili vsi zborovalci vtis, da on sondira med pristaši teren za vstop Davidovičevih demokratov v vlado.

Hrvatski federalisti na agitaciji. Zadnje nedeljo so zborovali hrvatski federalisti v Osijeku. Zborovanja se je udeležilo 2500 oseb. Kot govorniki so nastopili: dr. Trumbić, Jagatić, Polić, Barac in Žanič. Zborovalci so odobrili v posebni resoluciji politiko HFSS. Posamezni poslanci federalističnega kluba so priredili manjše sestanke po osiješki okolici.

Pribičević v Banatu. Zadnje nedeljo je zboroval Svetozar Pribičević v spremstvu svoje garde v gospodarskem in političnem središču gornjega in spodnjega Banata, v Izbištu. Samostojno demokratski govorniki so kritizirali na tem shodu delovanje vlade in zanimanje RR vladne koalicije za vprašanja, ki so življenjske važnosti za Banat.

Orjunaši proti sedanjemu režimu. Vojvodinski orjunaši so zborovali v Novem Sadu, kjer so sprejeli resolucijo, v kateri se ugotavlja, da ruši sedanji režim temelje naše države. Izražena je ogorčenost proti odzemanju zemlje dobrovoljcem. Nadalje se še posebno povdarja v resoluciji, da je kmet preveč obdavčen. V resoluciji se pozivajo vsi rodoljubi in vse jugoslovanske stranke, naj bodo edine glede koristi države. Orjunaši kličejo obe demokratski stranki, naj se ujedinita na korist naroda in države.

Odnošaji med Vatikanom in našo državo se polagoma urejujejo. Koncem tega mesca pride v Rim naš novi vatikanski poslanik Jevrem Simić. V Beogradu zatrjujejo, da se bodo nadaljevala pogajanja za konkordat med jugoslovansko vlado in Vatikanom, tako, da bi bil isti podpisan še pred prihodom našega kraljevega para v Rim. Naš vladar namerava namreč posetiti tudi sv. očeta v Vatikanu.

Jugoslovanski akademski klub za Zvezo narodov na Balkanu. Akademiki, ki motrijo položaj Balkana z narodnostnega stališča tako, kakor je istinit, so se začeli shajati, da pripravijo skupen nastop za Zvezo narodov na Balkanu. Dosedaj so imeli svoj prvi sestanek 14. februarja v Sofiji. 4. t. m. je bil sestanek zastopnikov akademikov Jugoslavije. Za začetek aprila pa pripravljajo kongres vseh balkanskih akadem. klubov v Beogradu. Ne vidimo uspehov te akcije, a je nekak svojevrsten pojav, ki ga je vredno omeniti.

Jugoslovanski vojni dolgovi v Ameriki znašajo, po zadnjih izjavah dr. Stojadinovića 62.800.000 dolarjev. Na to svoto sta se namreč obe delegaciji ujedinito, dasi je v resnici mnogo večja. Odplačan mora biti tekom 62 let, obrestoval se bo po tri in pol odstotkov. Tako ugodne plačilne pogoje je dosegla od vseh evropskih držav samo Italija, dočim je na primer Belgija, ki je toliko trpela, kot Jugoslavija, dosegla mnogo težje pogoje.

Železniška politika.

Beograd, 14. marca,

V narodni skupščini se je v petek in soboto razpravljalo o proračunu ministrstva za železnice in promet sploh. Zanimanje za to razpravo je bilo večje kot pri drugih ministrstvih; ker znaša proračun za promet (saobračaj) po suhem, rekah in morju največ, to je 3 milijarde 142 milijonov dinarjev. Proračun je za okroglo 800 milijonov dinarjev večji nego prejšnje leto! Torej nad 3 milijarde dinarjev potroši naša država za vzdrževanje in odkup železnic, ladij, za delavnice, lokomotive, vozove in uslužbence.

V imenu Jugoslovanskega kluba je govoril kot glavni govornik poslanec Franjo Zebot. Za njim je še govoril

Najstarejši ljudje

ki so že marsikaj prešli in preživeli in si tedaj mogli pridobiti izkušnje, slišimo vedno in vedno govoriti, da se pri bolečinah in trganju v križu, udih, pri zobobolu pokazuje kot zanesljiv ublažitelj bolečin skozi 27 let priljubljeno do-

tudi poslanec Skutlj: Poslanec Zebot je imel za svoj govor zbran občir in zanimiv material iz vseh delov naše države. Povdarjal je, da vodi naša železniška uprava nesrečno železniško politiko! Proge gradijo kar tje v en dan, tako, da se nove proge in novi mostovi kmalu porušijo! Z lokomotivami in vozovi ravna uprava tako, da bo po računu ministra samega v desetih letih konec našega vozovnega parka. Za popravilo strojev in vozov ne skrbijo dovolj! Potom reparacij dobivamo večinoma »pofelj«. Državnim delavnicam ne daje dovolj kreditov! Pri dobavah se godijo velike zloupotrebe. Ko je govornik na podlagi številk dokazoval in opisoval korupcijo, ki se godi v Zagrebu pri direkciji, je vladala v zbornici splošna tišina. Vse je napeto poslušalo ta razkritja! Ostro je Zebot napadel železniško upravo radi blazne osebne politike, ki jo vodijo beograjski centralisti. Posebno železničarjem v Sloveniji se vsled čudne razlage zakona in pravilnika, radi raznolikih razsodb Državnega sveta godijo velike krivice. Sedanjio pragmatiko, pravilnike in Državni svet je imenoval »harmoniko«, katero režim raztegne za svoje na široko, a za druge jo stisne. Opisoval je krivice glede penzioniranja, obleke, kilometraže, doklad itd. Zahteval je takojšnje izplačilo dolžne razlike! Podrobno je opisal zadeve delavnic v Mariboru in delavstva. Obsodil je, da država prevzema privatne železnice, ker s tem uničuje redno poslovanje železnice! Zanimivi so bili njegovi podatki radi dobav, tarifov itd.

Predsednik je prvotno obljubil, da bo smel Zebot govoriti do kraja, ker sta dva druga govornika (Škoberne in Strein) njemu na ljubo odpovedala besedi! Zebot je hotel ministru in celi javnosti predočiti vse glavne krivice, ki se godijo Sloveniji in Hrvatski glede železnice in osobito železničarjem v Sloveniji in na Hrvatskem. Govor je vzbudil pozornost in poslušalo ga je veliko število poslancev! Celo Pašić in Radić sta prišla poslušat. Stvarno gradivo ter prijeten nastop našega govornika je napravil na zbornico res velik vtis! Pucelj je začetkoma osamljen delal neslane medklice. A zvonki glas govornikov je udušil Puceljeve mesarske naskoke.

Očividno vladi in vladni večini ni bilo ljubo, da ima ravno poslanec neljube jim Slovenske ljudske stranke nepričakovani uspeh! Z medklicami našega govornika niso mogli ugnati! Radi tega so Pucelj in drugi ministru Miletiću šepetali nekaj na ušesa. Nekateri iz vladne večine so šli k predsedniku Trifkoviću, ki je nato nenadoma vzel govorniku besedo, češ: »Čas je potekel!« A Zebot se ni uklonil, četudi je predsednik zyonil in grozil z izključitvijo. Vsi naši poslanci z dr. Korošcem in Davidovičem na čelu so priskočili in protestirali proti predsednikovemu postopanju! Korošec je zaklical Trifkoviću: »Kar vse Slovence izključite!« Drugi so zopet klicali: »To je škandal, da ne pustite, da bi govornik končal. Neljubo vam je, kar je odkril!« Predsednik zvonil in poziva govornika, naj neha! A Zebot se noče ukloniti. Zaklical je predsedniku in vladi: »Zakaj se bojite istine? Hvaliti vas vendar ne morem! Imam pravico, da vas kritikujem!« V splošnem viku je nato predsednik zbežal z predsedniškega mesta! Naglih korakov je zbežal tudi Radić.

Po govoru so prišli k našemu govorniku zastopniki raznih strank med njimi celo od SDS, in so mu čestitali k lepemu uspehu. V klub je došla deputacija srbskih, hrvatskih in slovenskih železničarjev, da se zahvali našemu zastopniku za energičen nastop za pravice železničarjev.

Posamezne stavke govora bomo še objavili!

Zanimivosti.

Proces proti morilecemu Matteottija. Včeraj, dne 16. t. m. se je pričel v Chieti proces proti morilecemu Matteottija. Obtožence — pet po številu — so pripeljali že pred nekaj tedni iz Rima v Chieto. Zagovarjajo se pred senatom, sestavljenim iz treh sodnikov. V mestecu, kjer se vrši razprava, so podvzete posebne varnostne mere. Številni italijanski in inozemski novinarji so se zbrali, da zasledujejo proces.

Italijanski katoliki za svoje vseučilišče. »Osservatore Romano« sporoča, da so katoličani za svoje vseučilišče Presv. Srca Jezusovega v Milanu zbrali nad 2 milijona lir.

Fašistovski pozdrav v šolah. Ministrski predsednik Mussolini je je odredil, da vpeljejo v šole fašistovski pozdrav. Ta naj postane obvezen za vse podrejene napram nadrejenim učiteljem. Fašistovski pozdrav bo obvezen tudi izven šole.

Za dediščino 12 milijard dinarjev. Koncem 19. stoletja se je priselila na južno Madžarsko neka rodbina Ziegler. Bili so trije bratje. Eden se je nastanil v Banatu, drugi je šel na Sedmograško, tretji pa v Ameriko. Ta poslednji je postal izredno bogat. Tik pred svetovno vojno je umrl. Zdaj pa ameriške oblasti iščejo dediče velike zapuščine, cenjene na 12 milijard dinarjev. Priglasilo se je že 36 rodbin z 260 člani. Poizvedovanja se nadaljujejo, dediči pa se že med seboj prepirajo, še preden so kaj dobili; že imajo velike tožbe.

Usodepolna napaka. V Badenu pri Dunaju imajo otroško okrevališče. Koncem lanskega leta je tam umrlo nenadoma 6 otrok, ne da bi vedeli varuhi in zdravniki za vzrok. Ker so bili ti otroci malo preje cepljeni, se je opravičeno domnevalo, da se je izvršila usodepolna napaka in da se je serum zamenjal.

Novi polet na severni tečaj. Na Aljaški v Fairbanku so izgotovili posebne aeroplane, s katerimi hoče kapetan Wilkins poleteti v kratkem na severni tečaj. Kapetan Wilkins potuje za Zedinjene države Severne Amerike in hoče najti novo zemljo obenem pa zračno pot preko Severnega tečaja za Severno Ameriko. Novo odkrito zemljo bodo Zedinjene države proglasile kot svojo lastnino.

mače sredstvo: Fellerjev blagodišeči »Elsaflud«. Drgne-nje in univanje z Elsafludom lajša tudi najvstrajnejše bolečine, krepi in osvežuje mišičevje in živce, jača utrujene oči, varuje pred nahodam in kljubuje hladnemu zraku. Z vodo pomešan je dobrodejen za grgranje, za grlo in usta. Odznojraj in odzunaj močnejši, izdatnejši in krepkejša delovanja kot francosko žganje in najbolji kosmetikum te

Mladina brez vere. Kako zelo se maščuje splošno razkristjanjenje francoske mladine, kažejo posebno mladinski zločini. Samo v Parizu je leta 1922 stalo 1140 mladostnih zločincev pred sodiščem. Leta 1923 je to število poraslo na 1544, leta 1924 na 1804 in leta 1925 na 1935. Kaj bo prineslo leto 1926?

Strašna železniška nesreča. Pri mestu Karthago v državi Costorica je dne 15. t. m. skočil s tira železniški vlak, v katerem se je vozilo 1000 izletnikov. Posledice iztirjenja so strašne. Izpod gorečih razvalin so izvlekli 178 ubitih in 75 težkoraženih potnikov.

Skrivnostna smrt meniha samotarja. V Cataniji v Siciliji so v gorah Scapello našli umorjeno truplo meniha samotarja, 50 letnega Salvatorja Canatia. — Umorjeni je bil edini prebivalec obširnega pogorja. Imel je svojo kapelico in v stolpu kapelice zvon, s katerim je zvonil, da so ga čuli v dolino. Ker ga niso več slišali zvoniti, so ga šli iskat. Po dolgem iskanju so na-

Ce dr. Žerjav drvari.

Radikalni list v Beogradu »Radikal« je v začetku tega meseca začel razkrivati veliko afero v ministrstvu za šume in rude, ko je bil minister dr. Gregor Žerjav! Odkritja dr. Ivaniča, ki jih s svojim podpisom in z dostavki uradnih številk priobčuje, kažejo na veliko škodo, ki jo je utrpela država vsled te afere. Da se more zadeva razčistiti, je poslanec Jugoslovanskega kluba dr. Jakob Hodžar vložil pri ministrstvu za šume in rude sledeče vprašanje:

Vprašanje narodnega poslanca dr. Jakoba Hodžarja na ministra za šume in rudnike g. dr. Nikolo Nikiča.

Gospod minister!

V Beogradu izhajajoči časopis »Radikal« je objavil v št. 8 od 3. marca 1926, št. 9 od 6. marca 1926, št. 10 od 10. marca 1926 in št. 11 od 13. marca 1926 članke pod naslovom »Velika afera v ministrstvu šum. Dr. Žerjav—Nihag«.

»Nihag«, družba za lesno industrijo v Zagrebu je sklenila 9. oktobra leta 1920 pogodbo z državo za izsekavanje lesa v Ivanjskih gozdovih. Ugovor je bil sklenjen za dobo 6 let in za izsekavanje 229.393 kub. m lesa. »Nihag« pa ugovora ni držala kljub večkratnemu pozivanju vlade. Vsi pozivi vlade so navedeni s številkami in datumi. Zato je ministrstvo za šume in rude dogovor z »Nihag«-om dne 14. januarja 1924 št. 29.183 razveljavilo. Istočasno pa je bila vložena tožba zoper »Nihag« za odškodnino 7.000.000 D.

Zdaj pa se je nenadoma izvršil v postopanju proti družbi »Nihag« preobrat. Tekom par mesecev se je »uredilo«, da ni bilo treba »Nihagu« nobene odškodnine plačati, pač pa se je napravila nova pogodba, ki jo je za ministrstvo za šume podpisal takratni minister dr. Gregor Žerjav.

Zdaj je v smislu tega dogovora dobila »Nihag« še 500.000 kub. m lesa za izsekavanje. Pogodba se je podaljšala na 17 let. Na mesto 7.000.000 D odškodnine, daje »Nihag« le 2.000.000 D, železnico do gozda, ki je

vrste. 6 dvojnatih ali 2 veliki specijalni steklenici za 63 din., 12 dvojnatih ali 4 velike specijalne steklenice za 99 din., 36 dvojnatih ali 12 velikih specijalnih steklenic za 250 din. že obenem z zabojem in poštino razpošilja po povzetju lekarnar Eugen V. Feller v Stubici Donji, Elsa-trg 329, Hrvatska. — Posamezne steklenice Elsafludja po 9 din. v lehnah in sorodnih trgovinah.

šli truplo s težko rano na glavi v vodnjaku. Zločin je ostal nepojasnen.

Vojni Zepelini za Ameriko. V Ameriki izdelujejo dva velika Zepelina, katerih vsak bo lahko vozil po zraku 500 mož, pa še artilerijo in municijo.

Proti slabim knjigam. Amerikanski senator Albany je za državo Newyork izdal posebno naredbo zoper slabe, pohujšljive knjige. Kazen, kdor take knjige širi, je zapor od 10 dni do 1 leta, ali denarna globa 50—1000 dolarjev.

Katoliški dijaki na Filipinih. V Manili so katoliški dijaki praznovali splošen dijaški dan, ki je minil v vsej slovesnosti in z najlepšimi uspehi.

Nova katoliška visoka šola v Ameriki. V Novem Orleansu v Ameriki so katoličani postavili pod vodstvom jezuitov visoko šolo, ki je stala poldrugi milijon dolarjev.

vredna 9.000.000 D, kupi »Nihag« od države za 1.500.000 dinarjev. »Nihag« pa se »nacionalizira« na ta način, da prevzame država ena četrtino delnic a 50 D komad, dasi so notirale le 38 D. Tako »Nihag« ni plačala v gotovini državi ničesar, ampak ji je za odškodnino in za železnico dala — svoje delnice. Enako je »Nihag« dobila tudi 9.000.000 D posojila pri Narodni banki v Zagrebu, kjer je za to posojilo položila 180.000 delnic. Dasi se vse ugodnosti, ki jih ta pogodba nudi »Nihag«-u na škodo države ne dajo natanko določiti, je vendar moč govoriti z najnavadnejšim računom dognati, da je minister za šume in rude, dr. Gregor Žerjav oškodovalec državo za 31.800.000 D.

Po členu 85. zakona o državnem knjigovodstvu, se mora ta pogodba razdreti in po členu 58 odgovarja minister tudi za škodo, ki jo je dolžen poravnati.

Člen 85. namreč pravi, da ministri ne morejo zaključiti nobenega dogovora, ki bi trajal nad 1 leto. Po preteku enega leta se vsaka pogodba razveljavi. Dr. Žerjav je podpisal pogodbo za 17 let. In to je storil brez licitacije, ki je po par. 38 za take slučaje odredjena.

Enako je sklenil dr. Žerjav to pogodbo proti členu 95. zakona o državnem knjigovodstvu, ki določa, da sme minister sklepiti dogovore za svoto 100.000 D do 2.000.000 D v dogovoru s finančnim ministrom. Preko te svote sklepa dogovore le ministrski svet.

V omenjeni pogodbi je dalje dr. Žerjav kot minister za šume in rude odstopil družbi »Nihag« v uporabo za skladišča svet, ki je last križevačke občine in zasebnikov. V tem je izpostavil državo v nevarnost, da bo morala plačevati odškodnino na račun »Nihag«-a.

Vprašam gospoda ministra, ali odgovarja vsebina teh člankov resnici.

Prosim za ustmen odgovor v narodni skupščini.

V Beogradu, 14. marca 1926.

Dr. Jakob Hodžar, narodni poslanec.

Iz Slovenije.

Potovanje ministra dr. Miletiča v Slovenijo. Dne 15. t. m. je odpotoval iz Beograda v Slovenijo minister za ljudsko zdravstvo dr. Krsta Miletič v spremstvu radikalnih poslancev Ninka Periča in Leovaca. Minister je obiskal Ljubljano in pride tudi v Maribor in na Topolščo. Njegovo potovanje je oficijelnega značaja in ogledati si namerava zdravstvene zavode. Povod potovanja je bila brez dvoma strokovna kritika poslancev Jugoslovanskega kluba, ki so v proračunski razpravi razkrili obupno stanje zdravstvenih zavodov v Sloveniji.

Centralizem grabi dalje. Po posebni naredbi je odredjena centralizacija dobav pri železniških ravnateljstvih. Za slovenske trgovce in industrije je to zopet težek gospodarski udarec centralizma. Po predlogu proračuna ljubljanskega ravnateljstva bi znašala svota vseh dobav 290 milijonov dinarjev za njegovo področje. Zdaj zanaprej pa bodo morali svoje ponudbe Slovenci pošiljati v Beograd. Kako dolgo še nas bo ubijal centralizem — oziroma lastna zaslepljenost in nedoslednost gotovih slovenskih krogov?

Posetnikom vinskega sejma v Št. Ilju v Slovenskih goricah. Posetnikom vinskega sejma v Št. Ilju v Slovenskih goricah je dovolilo železniško ravnateljstvo polovično vožnjo na posredovanje poslanca Zebota.

Shod zaupnikov SLS za ptujski okraj se bo vršil v nedeljo, dne 21. marca, ob 10. uri v Ptuj v Brenčičevi gostilni. Pred shodom zaupnikov se vrši po rani maši ob pol osmih v minoritskem samostanu javen shod za ptujsko okolico. Poročal bo gospod poslanec Vesenjak.

Tudi dijak — žrtev nasilja Trboveljske družbe. — Oglasil se je za pomoč dijak, katerega oče je reduciran kot rudar. Dijak, ki je že do zdaj vžival pomoč dobrotnikov, kar se hrane tiče, je zdaj brez stanovanja, ker dosedanega ne more dalje plačevati. Pripravljen pa bi bil nekaj ur popoldne kje delati, da bi si prislužil za

stanovanje. Če more kdo izkazati dobrohotnost našemu dijaku, ga prosimo, da nam sporoči v uredništvo.

Smrtna kosa. V pondeljek, dne 15. t. m. je umrla v Središču ob Dravi gospa Jelisaava Zadravec, roj. Srkulj, soproga splošno znanega paromlinarja in veleposestnika g. Jakoba Zadravca. Blaga rajnka je bila rodom iz Varaždina, vzor plemenite slovenske žene in matere. Vsa župnija pla ka ob mrtvaškem odru, kajti pokojnica je bila prava mati vsem potrebnim. Na stotine in stotine je otrok, ki jim je kumovala pri krstu ali birmi. V hiši je vedno vladala čista ljubav in neskaljena harmonija, zato je kruta izguba za soproga in sina-edince nepopisna.

Konjice. V nedeljo, dne 21. t. m., je v Kat. društvenem domu predavanje g. dr. Jeharta o Jeruzalemu. 60 skioptičnih slik nam bo kazalo svete kraje in zadnjo pot za nas trpečega Kristusa. Pridite v obilnem številu!

Za uprizoritev Pasijona v Ljutomeru, ki se bo predstavljal od 21. do 28. marca, ni dovoljena polovična vožnja!

Jožetom in Jožicam kupujemo ta teden za god srečke loterije za Stadion. Še 14 dni po godu se bodo veselili našega daru. Najbolj pa bodo veseli na Cvetno nedeljo, če jim srečka prinese lep dobiček.

Na cvetno nedeljo bodo izžrebani tile dobitki loterije za Stadion: I. glavni dobiček: spalnica za 2 osebi iz orehovega lesa D 25.000. II. glavni dobiček: novo motorno kolo 20.000 D. III. glavni dobiček: blago za nevestino opremo 15.000 D. IV. dobiček: srebrn servis za šest oseb 10.000 D. V. dobiček: šivalni stroj 5000 D. VI. dobiček: moško kolo 3500 D. VII. dobiček: kuhinjska posoda 2500 D. VIII. dobiček: blago za moško obleko 1500 D. IX. dobiček: blago za žensko obleko 1200 D. 5 dobitkov: srebrna moška ura, lesteneč, stenska ura, 2 kineški vazi, pisalno orodje — po 1000 D — je 5000 D. 5 dobitkov: servis za kavo, vreča moke, zabojev sladkorja, jedilno orodje za 6 oseb, moški dežni plašč — po 750 D — je 3750 D. 10 dobitkov: ženski dežni plašč, čajna garnitura, usnjata torbica, električni likalnik, 12 parov ženskih nogavic, 2 prešiti odeji, posteljna garnitura, 6 samoveznic, kuh. aluminijeva posoda, kovček — po

500 D — je 5000 D. 15 dobitkov: Jurčičevi zbrani spisi, ženski dežnik, palica s srebrnim ročajem, 12 robcev, narbrtnik, 12 parov nogavic, budilka, stojalo za cvetlice, podoba z okvirjem, namizna svetilka, aktovka, listnica, doza za cigarete, ogledalo — po 250 D — je 3750 D. 50

dobitkov po 100 D je 5000 D. 100 dobitkov po 50 D je 5000 D. 100 dobitkov po 25 D je 2500 D, 200 dobitkov po 25 D je 5000 D. — Vsi dobitki so vredni 117.700 D. — Segajte po njih!

Katoliškemu dijaštvu.

Katol. dijaštvo praznuje svoj dan 19. marca. Izbralo si je praznik sv. Jožefa, ki je varuh Kristusa, Boga-človeka. V preprosti družini v Nazaretu gleda katoliško dijaštvo svojo visoko šolo pravega krščanskega življenja. In nauk te šole je: preprosta vernost in stanovsko udejstvovanje pod vodstvom od Boga postavljene avtoritete.

Katoliško dijaštvo se zaveda, da njegovi ideali, ki ga vodijo iz domače družine v svet, iz preproste miselnosti svojih najbližjih k luči resnice in lepote, ves svet ožarjajoči, niso kaka nedoživeta, kaka iskana čustvenost. Njegovi ideali občestva temeljijo v naravni zavesti medsebojnega življenja vseh, v tisti naravni zavesti, ki jo je Kristus dvignil v nadnaravno doživljanje, to je v dejanstvenem krščanstvu. Katoliško dijaštvo se zaveda, da občestvenost ni nekako novo prerčenje, katerega se šele zdaj človeštvo zaveda, pač pa, da je le nov izraz za to, kar sicer imenujemo dejansko ali praktično krščanstvo. Kat. dijaštvo je tudi uvidelo, da ta občestvenost ni kaka filozofska teza modernega, mladega človeka, pač pa, da mora biti dejanstvena izvedba — dekalog, ki je enako važen na prvi in na drugi tabli.

Kat. dijaštvo zato praznuje svoj dan s tem, da izvršuje, in sicer čim bolj popolno, svoje verske dolžnosti. Tam pri studencu božjih moči se hoče okrepčati, da more potem kljubovati oni splošni svetovnosti, ki se v besedah izgubi, in da more vse svoje življenje prepojit z dejanstvenim krščanstvom. To dejanstveno krščanstvo pa navaja našega dijaka k zvestemu izvrševanju stanovskih dolžnosti. Saj izvrševanje stanovskih dolžnosti mora vsakemu v kateremkoli stanu biti prva, ne zasebna, ampak občestvena dolžnost. Iz te zvestobe do stanovskega udejstvovanja bo izvirala zavest občestvenega življenja. Ta zavest pa bo vodila mladega dijaka k zvestobi do bližnjega in bo pravičen, še več, bo dober. Preprosta vernost združena s stanovskim udejstvovanjem v priznanju božje in človeške avtoritete je glavni motiv katoliškega dijaškega gibanja.

Ker pa hoče katoliško dijaštvo to silo svojega pokreta črpati iz naravne življenjske podlage, se vrača nazaj v svojo družino, gre nazaj k svojemu narodu. V družini je doživljal prvi in najbolj občutni primer avtoritete. Tam tudi vidi preprosto vernost in stanovsko udejstvovanje svojih roditeljev, pa ne samo svojih, ampak vseh v teh prvih celicah našega naroda. Zato katoliško dijaštvo dela most med preprostim slovenskim narodom in njegovim razumništvom, most,

ki je do sedaj bil nedograjen in sta si narod in njegovo razumništvo bila tuja. Katoliško dijaštvo ve, da mora od sebe k narodu graditi most, da bo mogel narod za njim, ne pa, da se še samo loči od njega in zaplava v neistinito čustvenost, ki je narod ne dosega, ker je ne more, ker je tudi noče.

Katoliški slovenski dijak, glej ta svoj dan, kje je tvoja pot, kje je edino pravi motiv tvojega občestvenega doživljanja, da kot zaveden član svojega naroda kot član svoje družine živiš dejanstveno krščansko.

DIJAŠKI DAN V MARIBORU.

Najlepša prireditev dijaškega orlovskega dneva bode gotovo orlovska dijaška akademija v Narodnem gledališču na Jožefovo, ob 5. uri popoldne. Izvajale se bodo točke, ki so že drugod, tako na akademiji Jugoslovanske orlovske zveze, zelo dobro uspele, nekatere izmed teh so pa odnesle celo prvo mesto, tako n. pr.: Slovanska uspavanka. Zato bodi za vsakega res našega Mariborčana dolžnost, da se te akademije udeleži in s tem ponovno pokaže simpatije do našega dijaštva! Bog živi!

Spored:

I. Dne 18. marca ob pol 19. uri zvečer večernice z mladinsko pridigo. Pridiguje novomašnik br. Canjkar.

II. Dne 19. marca ob 6. uri zjutraj sv. maša z obhajilom. Pridiguje mil. g. prelat dr. Ivan Tomažič.

Ob 9. uri dopoldne zborovanje v Zadržni gospodarski banki z sledečim sporedom:

1. Danes mladina — jutri narod! Dr. Anton Korošec.
2. Tip jugoslovanskega dijaka v luči Ciril-Metodiške ideje. Dr. Franc Kovačič.
3. Naš književni pokret. Dr. Franc Sušnik.
4. Katoliški dijak in jugoslovanska državna ideja. Dr. Jože Jeraj.

Ob 17. uri slavnostna dijaška telovadna akademija v Narodnem gledališču.

Dijaški dan v Mariboru. Orlovsko dijaštvo prireja dne 18. in 19. t. m. »Dijaški dan« v Mariboru, ki ne bo samo lokalnega pomena, temveč mora biti po svoji idejni vsebini mejnik v nadaljnjem razvoju slovenskega katoliškega dijaštva. O izrednosti dneva priča že spored, ki se nahaja na drugem mestu te številke.

Dijaška telovadna akademija. Opozorjamo naše Mariborčane, da se ob priliki dijaškega dneva vrši dijaška telovadna akademija v Narodnem gledališču. Akademija kaže biti za Maribor nekaj izrednega in po mnogih svojih točkah nekaj za Maribor novega. Zato pokaži vsakdo s svojim obiskom, da se zanima in s tem tudi ceni stremenje naše mladine! Vstopnice so v predprodaji pri gledališki blagajni in v pisarni Prosvetne zveze, Maribor, Aleksandrova cesta 6, I. Bog živi!

Spored dijaške telovadne akademije v Narodnem gledališču. 1. Smetana, Libuša, ouvertura. 2. Brnska fanfara. 3. Prolog. 4. Orli. 5. Hellerjeva etuda (ritmične vaje). 6. Vaje na konju. 7. Prolog. 8. Vaje s kiji. 9. Hej Slovani (naraščaj). 10. Vaje na bradlji. — Odmor. — 11. Fanfara. St. Premr. 12. Prolog. 13. Slovanska uspavanka (ritmične vaje). 14. Mornarji. 15. Vaje na drogu. 16. Himna. Glasbene točke izvaja vojaška godba.

Poštev naši državi. Proračun ministrstva pošte znaša 428.666.268 D. Za plačilo nastavljenecem se porabi 236.433.637 D, ostalo pa za materialne izdatke. Celokupno je v naši državi: 908 poštinih uradov. K proračunu bi pripomnili, da je v Mariboru njuno potrebno pošto poslopje na kolodvoru. V tako stisnjenih prostorih ni mogoče redno poslovanje. A v rednem proračunu za to poslopje ni nikake postavke, le v dodatnem je neka svota vpostavljena. A ti dodatki bodo — črtani. — Brzobjavna in brzogovorilna služba lepo napreduje. Radiofonija pa je šele v povoju. Imamo le 1300 radiofonskih amaterjev prijavljenih.

Načrt o novi vodni zvezi od Zagreba do Niša. Generalno ravnateljstvo za vodne zveze in naprave je izdelalo načrt vodne zveze od Zagreba preko Beograda v Niš. Po tem načrtu bi se morala poglobiti struga Save med Zagrebom ter Siskom in na ta način bi bila omogočena vodna zveza Zagreb—Beograd. Še le po udeležitvi te zveze bi se lahko napravil tudi načrt vodne plovbe od Beograda do Niša. Vodna struga Save od Zagreba do Beograda, kjer se izteka Sava v Donavo, bi se morala v toliko poglobiti, da bi lahko vozili najtežji rečni parniki. Za izpeljavo tega načrta bi se pač moralo najeti posojilo, ki bi se gotovo dobilo, ker ta vodna pot bi se sigurno rentirala. Enak načrt je že bil izdelan leta 1908 od ogrske vlade pod tedanjim trgovinskim ministrom Košutom. A že v tedanjem načrtu so prišli do prepričanja, da je struga Save v spodnjem delu tako neprikladna za plovbo, da bi se moral izkopati od Donave pri Vukovarju kanal v dolžini 56 km, ki bi peljal do Šamca. Po tem ogrskem načrtu je bil predviden tudi še en drug kanal s pritegnitvijo Kupe, ki bi naj vodil v Kras do Reke. Oba ta načrta sta se zdela tedaj neizpeljiva in ista usoda bo zadela gotovo tudi najnovejšega.

Kongres najemnikov. Na pobudo in predlog mariborskega društva najemnikov, kateremu so se priključile skoro vse organizacije v državi, se vrši v nedeljo, dne 21. marca v mestni posvetovalnici v Zagrebu velik kongres najemnikov cele države.

Poljedelske stroje in orodje je dobila naša država kot reparacijo od Nemške. Referentje pri posameznih oblasteh bodo zdaj to odprodajali. — Če ne bo predrago!

Najstarejši mož v Bosni, trgovec Mimič v Sumbovcu, star 115 let, je te dni umrl.

Velika goljufija. V Veliki Kikindi je bančnik Aldan in njegova žena ogoljufala mnoge tudi revne vlagatelje, da znaša priglufana svota nad 1 milijon dinarjev.

Borza (Avala). Zagreb, dne 17. marca 1926. Zürich: Beograd 9.14, Paris 18.72, London 25.25½, Newyork 519.50, Milano 20.80, Praga 15.38½, Wien 73.20, Budapest 0.00728, Berlin 123.70, Brüssel 21.50, Madrid 73, Amsterdam 208.10, Varšava 63.50, Bukarest 2.19, Sofija 3.75, Atena 7.35. — Zagreb, devize: Paris iz. 204.78 do 206.78, London iz. 276.11 do 277.31, č. 276 do 277.20, Newyork č. 56.67 do 56.97, Brüssel iz. 249 do 251, Wien iz. 8.00 do 8.04, č. 8.00 do 8.04, Praga iz. 168.10 do 169.10, Berlin iz. 1352 do 1356, Milano iz. 227.54 do 228 č. 227.52 do 228.72, Zürich iz. 1093.42 do 1097.42.

Iz Maribora.

Preiskave pri prosvetnem oddelku. Drž. podtajnik Parsarič in inž. Košutič sta v preteklih dneh vršila preiskave pri prosvetnem oddelku velikega župana v Mariboru. Najbolj težka zadeva je bila ta, da je ključ od blagajne ženskega učiteljskega bil nekje zunaj na deželi in da manjka precejšnja svota denarja. Za to neredno poslovanje so odgovorni tisti, ki so po časopisih bili pravočasno opozorjeni, pa se za to niso zmenili. — Nadaljne preiskave so imeli g. Kovačič zaradi svojega znanega govora pred dijaki, v katerega je vpletal svoja politična naziranja. Dalje g. Kenda zaradi svojega orjunaškega nastopa proti nekdanjemu županu Grčarju, o čemer je bila zadnjič sodna razprava. In g. Robnik ravno tako zavoljo svojega političnega udejstvovanja. — Učinek preiskave ni znan. Pravi pa, da se bo 1. aprila pokazal — s popolno spremembo prosvetnega oddelka. Sicer pa nam bo »Jutro«, ki tako dobro zna povedati, kje je kaka nepostavnost, kar je pred kratkim pokazalo pri nastavitvi novega ravnatelja na gimnaziji v Celju, gotovo prav točno poslužilo z vsemi podatki o tej preiskavi. No daj, »Jutro«!

Materinski dan v Mariboru dne 25. t. m. se bo praznoval z akademijo Orliškega krožka v dvorani Zadržne gospodarske banke. Podrobnejši spored še objavimo!

Materinski dan. Katoliško prosvetno društvo v Melju priredi v nedeljo, dne 21. marca, ob pol 5. uri v društvenih prostorih Materinski dan! Razun petja, deklamacij in godbe bo tudi slavnosti primeren govor. Vse starše, osobito matere in otroke iz Melja vljudo vabi odbor, da se te prireditve v prav obilnem številu udeležijo! Odbor.

Akademija mariborskih maturantov. Maturanti mariborske gimnazije priredijo v ponedeljek, dne 22. marca v gledališču akademijo z lastnim vspešnim sporedom. Da nam hočejo pokazati res nekaj zanimivega, kaže že to, da bodo nastopili samo s svojimi stvarmi. Simbolične vaje »Ptič Samoživ« z godbo za celi orkester in drama »Vrhovi žare« so fantovska last. Hočejo se nam pokazati kot ustvarjajoči ne pa samo kot izvršujoči, zato naj se občinstvo odzove njihovuemu vabilu in akademijo poseti polnoštevilno. V mladini je bodočnost!

Obrtniški praznik 19. marca 1926 v Mariboru. Praznovanje tega dne bo se vršilo po celi kraljevini na zelo slovesen način. V Mariboru priredi Splošna zveza obrtnih zadrug predavanje za vajence ob 8. uri dopoldne v telovadnici meščanske šole v Krekovi ulici. O pomenu obrtniškega praznika, o dolžnostih vajenca in razstavi vajeniških del ob koncu šolskega leta obrtno nadaljevalne šole. Ob 9.30 uri dopoldne v dvorani restavracije Union, Cafova ulica se vrši zborovanje celokupnega obrtništva. Kot predavatelji so znani strokovnjaki v obrtnih vprašanjih. Ob 20. uri se zaključi obrtniški praznik s prijateljskim sestankom v restavraciji Union. Koncert. — Obrtniki, ta dan je posvečen nam in dolžnost naša je, da se tega zavedamo.

Tatvina na realki. V ravnateljski pisarni tukajšnje realke se je izvršil vlom. Vlomilca še niso prijeli. Čudno, da so si zadnji čas tatje ravno šolo izbrali.

Nesreča pri delu. Pri Splošni stavbeni d. d. zaposlena delavka Marija Brle iz Sok pri Teznu se je ponesrečila pri delu. Stroj jo je zgrabil za roko ter ji zmečkal zapestje. Rešilni oddelek jo je prepeljal v bolnico.

Novi nasadi pred glavnim kolodvorom. Danes so posekali delavci mestnega stavbnega urada drevesa, stoječa pred glavnim kolodvorom. Izkopali so v celi dolžini kolodvora jame, v katere bodo nasadili lipe. Tako bi dobil prostor pred glavnim kolodvorom enotnejši izraz, kajti dosedanja drevesa so bila nasajena samo na eni polovici, dočim je bila druga polovica prazna.

Umetniška razstava. Naš ljutomerski rojak, slikar g. Ante Trstenjak, priredi v kazinski dvorani razstavo svojih del, večinoma akvarelov, slikanih v Franciji, Italiji, Sloveniji ter nekaterih del, slikanih v olju. Razstava bo otvorjena dne 19. t. m. ob 11. uri dopoldne. G. Trstenjak je znan bolj v inozemstvu, kakor pa v domovini, dasiravno je že v Mariboru in v Ljubljani razstavil svoja dela. Tako je njegova razstava v Parizu vzbudila splošno pozornost in vsi pariški listi so prinesli o našem umetniku laskave kritike.

Prireditve izobrazovalnega društva v Lajtersbergu. Lajtersberškovo izobrazovalno društvo priredi v nedeljo 21. t. m. ob pol 15. uri v gledališču v Mariboru Pinžgarjevo igro »Divji lovec«. Pri igri sodeluje mariborski Ljudski oder.

Mestno električno podjetje baje namerava na željo interesentov potegniti električni vod po Betnavski cesti

Dnevne novice.

Petkova številka »Naše Straže« odpade radi praznika.

Ali je Nikola Pašić res 80 let star? Radikali se pripravljajo, da slovesno obhajajo 80 letnico svojega voditelja Nikole Pašića. Po vseh večjih krajih v Srbiji in drugih krajih, kjer bivajo Srbi, so osnovali odbore, ki naj izvedejo Pašičevo proslavo! Zanimivo je pri tem, da je Pašić bil že pred petimi leti star 80 let. Mož je rojen leta 1841 v bližini mesta Zajecar, ki je pripadalo poprej Bolgariji. Po poklicu je inženjer. Pravega datuma njegovega rojstva pa nimajo! Gotovo je, da Pašić ni čisto krvni Srb, ampak prvzaprav makedonski Bolgar. Saj on niti ne zna čistega srbskega jezika, ampak govori neko čudno mešanico in narečje! Znani njegovi izrazi so: »ovaje« in »bidne«. Pašić je telesno še dosti dobro chrnjen! Postave je visoke in močne. Brada mu je popolnoma bela. Kadar je dobre volje, si jo zadovoljno gladi. Pašić živi zelo zmerno! Pije malo! Za vsak mali prehlad že kliče zdravnika. V Beogradu javno govori, da z dvorom Pašić ni v povsem prijaznih odnosih. Govori pa stari Nikola, ki ga Beograjčani zovejo z domačim imenom: »Čika Baja« zelo malo. Splošna prislovice je: »Kar Pašić premalo govori, pa govori Radič preveč!«

Radičevcem teče voda v grlo. Na Hrvatskem na vseh koncih in krajih ljudje zapuščajo Radičevo stranko! Splošno pravijo Hrvati sledeče: »Sebi je pomagal, šel je iz aresta na ministrski prestol. A ljudstvu ni znal ali pa noče pomagati! Davki so pod Radičevo vlado vsak dan hušji. Draginja raste! Kar pa kmet in obrtnik prodajata, pa v ceni pada. Vojštva, žandarjev in financarjev nič ni manj kot poprej! Pod Radičem je isti h — č kot pod Pribečevićem! Radičevi poslanci, advokati in drugi agitatorji so dobili od Radiča komando, da morajo od vasi do vasi ljudi nagovarjati, naj ne zapustijo Radiča! V nedeljo, dne 14. marca so radičevci priredili 42 shodov! A vse skupaj nič ne izda. Hrvati zapuščajo Radičevo barko, ker iz njegove torbe dosedaj ni prišlo še nič dobrega — — —

do meje mesta. To bi bilo zelo hvalevredno z ozirom na cestno razsvetljavo, ter tudi radi priklopov za hišne razsvetljave tamošnjih hišnih skupin. Želimo, da se projekt kmalu uresniči.

Cerele francais. Redni občni zbor Francoskega krožka v Mariboru ne bo v petek, dne 19. marca, ampak v torek, dne 30. marca, ob 6. uri zvečer v drugem nadstropju moškega učiteljskega.

Državna borza dela v Mariboru. Od 7. do 13. t. m. je bilo pri državni borzi dela v Mariboru prijavljenih 142 prostih mest, 166 oseb je iskalo službe, v 74 slučajih je borza posredovala uspešno in 7 oseb je odpotovalo; od 1. januarja do 13. marca pa je bilo 1290 prostih mest prijavljenih, 1732 oseb je iskalo službe, v 711 slučajih je borza posredovala uspešno in 110 oseb je odpotovalo. — Brezposelnost narašča. Dogaja se pa tudi, da ljudje nočejo delati, tako na primer se iščejo delavci za plohe voziti, pa te službe nočejo sprejeti. Zelo se iščejo tudi šivilje za belo perilo in deklice za kmečko delo, pa tudi teh se ne dobi dovolj, ker vsakdo sili v mesto. Pri novi zgradbi mariborske občinske stanovanjske dvonadstropne hiše na voglu Smetanove in Vrtnice ulice, kjer je zaposlenih več delavcev, so se sprejeli delavci iz dežele, ker so cenejši, kakor mestni in to kljub temu, da so soc. občinski svetniki pri predzadnji občinski seji odločno zahtevali, da bi se sprejemali na delo v prvi vrsti mestni delavci.

Vabilo. Člani Krojaškega nakupovalnega društva se v ljudno vabijo k glavnemu zborovanju, katero se vrši v soboto, dne 20. marca t. l., ob pol 8. uri zvečer v gostilni Halbwidl v zadnji dvorani. Odbor prosi za popolno udeležbo, ker bo na dnevnem redu kot glavna točka likvidacija. Za odbor: Anton Kosar.

LISTEK

Mali svet naših očetov.

Roman treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.
Prevod iz italijanščine.

121

»Da.«

»In se spomniš, da mi je spodrsnelo, preden smo prišli do mostu in si mi ti rekla: »Dragi gospod, ali je vaša naloga, da me podpirate?«

Luiza ni odgovorila. Stisnila mu je reko.

»Za nobeno stvar nisem bil dober«, je rekel žalostno. »Nisem te znal podpirati.«

»Storil si vse, kar si mogel.«

Ko je to govorila, je bil Luizin glas slaboten, a zelo različen od onega, ko je rekla: moje srce je hladno. Njen mož jo je zopet prijel za roko ter se vrnil z njo počasi proti pristanu. Draga roka ni bila brez življenja kakor preje, izdajala je vznemirjenje, boj. Franco se je ustavil in tiho rekel:

»In če grem k Mariji: Kaj naj ji rečem o tebi?«

Začela je drhteti, položila mu je glavo na prsa in zašepetala: »Ne, ostani.« Franco ni razumel in je vprašal: »Kako?« Ni slišal odgovora, prav počasi je sklonil obraz, videl je njene ustnice, ki so mu prišle nasproti, položil je svoje nanje. Srce mu je bilo, močno bilo, mogoče bolj kot tedaj, ko je prvič poljubil Luizo kot svojo ljubico. Dvignil je obraz, ni mogel niti govoriti. Končno se mu je posrečilo, da je izustil besede: »Rekel ji bom, da si obljubila...« »Ne«, je zašepetala Luiza obupno, »tega ne morem, ne prosim te, ni več mogoče.«

»Kako, ni mogoče?«

»O, saj me razumeš! Tudi jaz sem te razumela, kaj si hotel reči.«

Hotela je iti naprej, da bi prekinila pogovor. Vendar se je držala za možovo roko, kateri jo je zadržal.

»Luiza!« je rekel resno, skoraj zapovedajoče. »Ali boš pustila, da bom tako odšel? Ali veš, kaj je zame to, če tako odpotujem?«

Počasi je potegnila svojo roko iz njegove ter se obrnila na desno proti ograji, se naslonila nanjo in gledala vodo, kakor oni večer v Orii. Franco je stal tik poleg nje, počakal nekoliko in jo potem prosil, naj mu odgovori.

»Zame bi bilo najbolje, da bi končala v jezeru«, je rekla grenko. Njen mož jo je objel z roko okoli pasu, jo odtrgal od ograje ter jo spustil. Dvignil je roke v zrak. »Ti?« je vzkliknil srdito. »Tako govoriš ti, ki si vedno rekla, da mora biti življenje boj? Ali je tvoj način bojevanja? Nekoč sem mislil, da si ti močnejša. Zdaj vidim, da sem jaz močnejši. Mnogo močnejši. Ali si moreš predstavljati, kaj sem trpel jaz v teh letih? Ali si moreš predstavljati...« Začutil je, da mu je zmanjkalo glasu, a se je obvladal in nadaljeval: »Ali si moreš predstavljati, kaj si ti zame in kaj bi vse storil zate, da ti ne bi povzročil brez potrebe najmanjše bolešči, dočim je tebi menda vseeno, če mi raztrgaš dušo?« Vrgla se mu je v objem. Sledil je molk, ki ga je motilo samo krčevito ihtenje. Franco je zaslišal, da prihajajo ljudje, in je komaj odtrgal svojo ženo od sebe, da je nadaljeval z njo pot proti gostilni. »Ti, ti!« je zašepetal. »In ti nočeš, da bi umrl jaz, ko bi lahko tako lepo daroval življenje za svojo domovino?« Luiza mu je stisnila roko, ne da bi rekla besedico. Srečala sta dva mlada zaljubljenca, ki sta ju zelo radovedno pogledala, ko sta šla mimo. Deklica se je smehljala. Ko sta dospela do stopnic, ki vodijo na prostor pred cerkvijo S. Vittore, sta zaslišala glasove otrok in žen. Luiza se je ustavila za trenutek na prvi stopnici in tiho izgovorila one tri besede z Muzzaglia:

»Tako te ljubim.«

Franco ji je odgovoril s tem, da ji je stisnil roko. Počasi sta šla po stopnicah navzgor in vstopila v gostilno Delfin.

Ko sta se prikazala Franco in Luiza, je vstalo nekaj mladeničev, ki so pili, kadili in razgrajali, ter jima šlo nasproti razen enega, ki je uporabil ugodni trenutek, da je izpraznil zadnjo steklenico. »Gospa«, je rekel prvi, ki se je predstavil Luizi, »Vaš mož vam je javil »Sedem modrih.« Nastal je hitro velik hrušč, zakaj Franco je pozabil povedati Luizi, da so prišli z njimi njegovi prijatelji iz Torina, a so se iz obzirnosti peljali do Pallanze ter obljubili, da se bodo prišli pokloniti gospe. »Najbolj moder sem jaz«, je rekel Padovanec in se dvignil, ko je izpraznil steklenico. »Vi kričite in ne pijete, jaz pa pijem, a ne kričim.« »Gospa«, je rekel lep mladenič, »ta tu je, kakor sami vidite, modri osel družbe.«

»Molči, služabnik palic«, — gospa!« je rekel Padovanec, vstal in pozdravil.

»O, vi ste služabnik palic«, je smehljaje rekla Luiza lepemu mladeniču. Z vsemi je bila prijazna in je imela velik uspeh, ko je rekla visokemu, suhemu možu z nakodranimi brki: »Vi ste pa najbrže »Bojeviti konj?«

»Kaj ne, gospa«, je vzkliknil Padovanec, dočim so drugi ploskali, »žival se takoj spozna?«

(Dalje prihodnjič.)

Četrtri že vlivaž sedaj
si konjak »Stock« v »BUDDHA« čaj.
Čez mero, prijatelj je tega,
jaz pijem ga, vedi, brez vsega!

Moške srajce

lastnega izdelka razpošilja veletrgovina R. STERBECKI, Celje, št. 64, po silno znižanih cenah: molino 37 din., molino s čefir prsi 40 din., močna čefir 47 din., bela s svilenimi prsi 48 din., Pique 57 din., krasna modna čefir 100 din., frak 128 din. Vzorci manufakture se pošljejo v pogled, ilustrirani cenik z čez 1000 slikami čez razne domače potrebščine pa zastoni. Kdor pride z vlakom, dobi nakupu primerno povrnitev vožnje. — Trgovci engros cene.

Glavna zaloga smodnika Maribor obvešča p. n. občinstvo in interese, da se od sedaj naprej v Mariboru, Razlagova ulica 11, dobe: smodnik, razstreljivo, vse vrste vžigalnih priprav in pirotehnični izdelki. 82

Neobhodno potrebni za vsako gospodinjstvo so Dr. A. Otkerjevi izdelki za kuhanje

Svetla glava.

Pecilni prašek
Vanilin sladkor
Prašek za puding
Zmes za kolače

Dobijo se povsod in v glavni zalogi
JOS. REICH, MARIBOR.
Knjiga receptov se na željo pošlje brezplačno in poštne prosto.

ZA POMLAD

od 1. marca 1926

reklamna prodaja KARO čevljev

vseh vrst

z 10% popusta

garantirano ne izmenjena
priznana najboljša kvaliteta

KARO
MARIBOR
Koroška cesta 19

Dr. Neuwirth

se je vrnil in ordinira med tednom od 9. do 11. ure predpoldnem in od 3. do 4. ure popoldne.

Vabilo

na

redni občni zbor Posojilnice pri Sv. Benediktu v Slov. goricah

r. z. z. n. z.

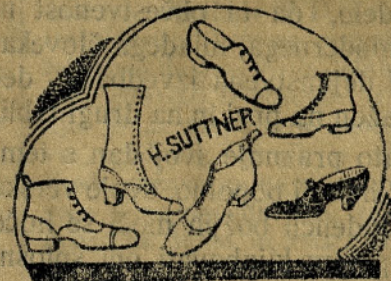
ki se vrši v nedeljo, dne 28. marca 1926 ob pol 3. uri popoldan v posojilnični pisarni s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za leto 1925.
3. Volitev članov načelstva in nadzorstva.
4. Sprememba pravil.
5. Slučajnosti.

V slučaju nesklepčnosti se vrši eno uro pozneje drug občni zbor z istim dnevnim redom, ki bode sklepal veljavno brez ozira na število navzočih članov. 104

Načelstvo.

Neuničljivo obuvalo

je Suttnerjevo obuvalo, vsak čevlji pristaja kot amerjen. Izdelano je iz dobrega asna, upogljivo, elegantno, moderno in trajno. Velika izbira moških in ženskih čevljev, poluče, čevlji in sandali. V velikem ilustrovanem katalogu ceniku svetovne trditve H. Suttner v Ljubljani št. 678 boste našli mnogo praktičnih podatkov. Brez vsakega rizika, ker Vam se neoporečno takoj zamena.

Št. ki Vas bodo zanimali. D' bote ga brezplačno. Naročite brez vsakega rizika, ker Vam se neoporečno takoj zamena.

Polnomastno sveže mleko

v vsaki količini, liter din. 2,75, čajno maslo prima kg din. 60, prvovrsten polemendolski sir kg din. 34, pri večjem odjemu znaten popust, nudi: Prva slovenska mlekarica, Maribor, Jenkova ulica 6. 101

KLOBUKI

Samoprodaja vseh vrst klobukov lastnega izdelka: moških, otroških — od 35 dinarjev naprej.

Sprejemanje starih klobukov v popravilo v najmodernejših barvah in oblikah.

Hitro Solidno. Točno.

Priporoča se

Anton Auer, klobučar
Maribor, Vetrinjska ulica 5.

Čujte! Glejte!

Pdor hoče lepo in dobro oblečen biti, mora v Konjice hiteti; tam v trgovini Sumerjevi se blago jako po ceni dobi. — Za obilen obisk se uljudno priporočam.

MARTIN SUMER, KONJICE

Tvrdka Maks Durjava in drug v Mariboru naznanja tužno vest, da je njen večletni sotrudnik, gospod

Ivan Mošet

v soboto, dne 13. t. m., v svojem rojstnem kraju St. Petru pod Sv. gorami preminul.

Pokojniku ohranimo trajen spomin!

Maribor, dne 15. marca 1926.

Somišljeniki, širite naše liste!